

Terror İranın dövlət siyasətinə çevrilib

Tarixən terror yuvası olmuş İran öz mahiyyətini növbəti dəfə də göstərdi və əfsus ki, bu dəfə qonşu dövlətin terror xislətinin acısını Azərbaycan çəkdi.

"Kalaşnikov" avtomatı ilə silahlanmış terrorçu Yasin Hüseynzadə 27 yanvar 2023-cü il tarixində, səhər saatlarında Tehrandə ölkəmizin səfirliyinin binasına hücum edərək diplomatik xidmət əməkdaşlarını atəşə tutdu. Bu xain əməl nəticəsində səfirliyimizin mühafizə xidmətinin rəisi Orxan Əsgərov şəhid oldu. Səfirliyin bir neçə əməkdaşı isə yaralandı və hazırda müalicələrini davam etdirməkdədirlər. Bu hadisə dünya ölkələrinin böyük hiddət və qəzəbinə səbəb oldu.

Terror İranın dövlət siyasətinə çevrilib

Əvvəli 1-ci səh.

Terror əməli əvvəlcədən planlaşdırılıb

İran dövləti ilk rəsmi açıqlamalardan bunun ailə-məişət zəminində baş verdiyini iddia etsə də, hadisənin terror əməli olduğu və qabaqcadan planlaşdırılaraq həyata keçirildiyi göz önündədir.

Hazırda İran tərəfi məsuliyyəti üzərindən atmaq üçün yenə də məsələnin mahiyyətini təhrif etməyə çalışır, problemin məişət hadisəsi olması, guya terrorçunun həmin əraziyə uşaqları ilə gəlməsi və sairə bu kimi yalanlar tirajlayır. Bütün bunların məqsədi İran xüsusi xidmət orqanları ilə bağlılığı olan terrorçunu hədəfdən yayındırmaq, yerli və beynəlxalq ictimaiyyətdə yanlış rəy formalaşdırmaqdır.

Bir faktı da qeyd edək ki, İran dövləti diplomatlar üçün həmişə təhdid mənbəyi olub. "Elçiyə zaval yoxdur" demişlər ata-babalarımız. Əfsuslar olsun ki, bu deyim İranda heç zaman keçərlə olmayıb. Əksinə, həm özünün terrorçu yuvası olması, həm də dünyanın müxtəlif ölkələrindəki terror təşkilatlarına maddi və mənəvi dəstək verən əsas ölkələrdən biri kimi tanınması ilə terror dövləti imicini qazanmış İran həmişə bu ölkədəki səfirliklər, diplomatik nümayəndəliklər üçün ən böyük təhdid mənbəyi rolunda çıxış edib.

İranda tarixən heç bir səfirliyin, diplomatik nümayəndəliyin, eləcə də əcnəbi vətəndaşların toxunulmazlığına zəmanət olmayıb və bu gün də yoxdur. Diplomatların və diplomatik binaların təhlükəsizliyinin təmin edilməsi ilə bağlı Vyana Konvensiyasının müddəalarına görə ərazisindəki diplomatik nümayəndəlikləri, onların əməkdaşlarını qorunmalı olan İran nəinki bu öhdəliyini yerinə yetirmək iqtidarında deyil, əksinə, bir çox halda özü onlara qarşı terror hərəkətlərinin əsas sifarişçisi qismində görünür. Azərbaycanın İranda səfirliyinə edilən silahlı hücum və bu terror aktını ört-basdır etmək üçün rəsmi Tehranın uydurduğu yalanlar tarixin müxtəlif dövrlərində bu ölkədə elçiliklərə, başqa ölkələrin elçilərinə qarşı həyata keçirilən cinayət əməllərinə dair faktları yada salır. Maraqlısı budur ki, bu faktların, demək olar ki, hamısı birbirinə oxşayır. İran dövləti baş verənlərin məsuliyyətindən yaxasını kənara çəkməyə çalışaraq bu hadisələrin guya dövlətlə heç bir əlaqəsi olmayan fərdlər və qruplar tərəfindən törədildiyini iddia etməyə çalışır. Amma ssenarilərin, motivlərin oxşarlığı, bu hadisələrin İran dövlətinin həmin səfirliklərinin aid olduğu dövlətlərlə münasibətlərinin gərginləşdiyi dövrlərə təsadüf etməsi və sairə kimi epizodlar aradakı zaman fərqiindən asılı olmayaraq bütün bunların eyni "ocaqda" hazırlandığını və həyata keçirildiyini göstərir.

İranda səfirliklərə silsilə hücumlar

Yanvarın 27-də Azərbaycan səfirliyinə edilən silahlı hücumla bağlı müzakirələr səngimək bilmir. Bu zaman bir çox ekspertlər tarixə nəzər salaraq hələ 1829-cu ildə bir qrup Tehran sakininin Rusiya səfirliyinə hücumunu yada salırlar. Onda İran və çar Rusiyası arasındakı münasibətlər qaydasında deyildi. 1828-ci ildə bağlanmış Türkmənçay sülh müqaviləsindən sonra da gərginliklər müəyyən səviyyələrdə davam edirdi. Müqavilənin imzalanmasından sonra Aleksandr Qriboyedov yenidən Rusiyanın İranda səfiri təyin edilmiş və 1828-ci ilin payızında səfirlik heyəti İrana gəlmişdi. Qriboyedovun əsas missiyası İran şahını sülh müqaviləsinin maddələrini yerinə yetirməyə məcbur etmək, xüsusən İranın Rusiyaya təminat ödəməklə bağlı üzərinə götürdüyü öhdəliyin icrasını nəzarətdə saxlamaq idi. Bu dövrdə İranda ermənilər də yaranmış vəziyyəti fürsət bilir, yaramaz xislətləri ilə durumdan yararlanaraq Arazın bu tayına keçib Qarabağda yerləşməyə çalışırdılar. İran şahının hərəmağası və şahın qiymətli daşlarının qorunduğu xəzinəsinin baş xəzinədarı erməni Mirzə Yaqub Markaryanın qaçıb səfirlikdə gizlənməsi və ondan az sonra şahın qohumu sədr-əzəm Allahyar xanın hərəmindən iki erməni qadının rus missiyasına sığınması İranın dövlət səviyyəsində terrora əl atması ilə nəticələndi. 1829-cu il yanvarın 30-da, yeni tarixlə fevralın 11-də Əliyar xanın başçılığı ilə bir qrup Tehran sakini Rusiya səfirliyinin binasına hücum etdi. Səfirliyin 35 kazakdan ibarət mühafizə qrupu, bütün əməkdaşları öldürüldü. Terrorçu dəstə Qriboyedovu parça-parça etmişdi. Onun cəsədini yalnız 1818-ci ildə Aleksandr Yakuboviçlə dueldə aldığı köhnə yarasından tanımaq olmuşdu.

İran başbilonlarının yönəldikləri terror qruplarının təhriki ilə hərəkət edən kütlə oxşar əməli 1979-cu il noyabrın 4-də ABŞ-nin bu ölkədəki səfir-

liyinə qarşı da həyata keçirdi. Onda Ayətullah Xomeyni yenidən hakimiyyətə gəlmiş, İran şahı Rza Pəhləvi ölkədən qaçaraq ABŞ-yə sığınmış və xərcəng xəstəliyindən müalicə üçün Nyu Yorkdakı xəstəxanalardan birində yerləşmişdi. Həmin gün əsasən tələbələr iştirakı ilə "Amerikaya ölüm!", "Şahı bizə verin!" şüarları səsləndirilərək ABŞ-nin Tehrandakı səfirliyinə basqın edildi. Səfirliyin 66 əməkdaşı girov götürüldü. Onlardan 13 nəfəri sərbəst buraxılsa da, qalanları düz 444 gün girovluqda saxlanıldı.

İranda diplomatik nümayəndəliklərə qarşı vaxtaşırı hücumlar XXI əsrdə də davam etməkdədir. Məsələn, 2006-cı il fevralın 7-də Danimarkanın Tehrandakı səfirliyinə hücum edilmiş, kütlə səfirlik binasına daş, molotov kokteyli yağdırmış, hətta divardan dırmanaraq səfirlik əməkdaşlarına xəsarət yetirməyə cəhd göstərmişlər, yanğınlar törətmişlər. Kütləvi qətlərin qarşısı yalnız polis müdaxiləsi nəticəsində alınmışdı.

2011-ci ilin noyabrında isə Britaniyanın Tehranın mərkəzindəki səfirliyi "Bəsic" yaraqlılarının hücumuna məruz qalmışdı. Proseslərin gedişi hadisənin İran rejiminin razılığı əsasında baş verdiyini göstərmişdi.

2016-cı il yanvarın 2-də isə İranın ali dini lideri Əli Xameneinin tərəfdarları və "Bəsic" üzvləri Səudiyyə Ərəbistanının Tehrandakı səfirliyinə və Məshəddəki konsulluğuna hücum etmişlər. Diplomatik nümayəndəliyin əmlakı talan olunmuşdur.

Azərbaycanın Londondakı səfirliyinə hücumu da İran təşkil edib

Ssenarilərin oxşarlığı ötən ilin avqustunda Azərbaycanın Böyük Britaniyadakı səfirliyinə hücum edən dəstənin rəsmi Tehran tərəfindən yönləndirildiyini, bu xain hücumun sifarişinin İran başbilonlarından gəldiyini göstərir. Ölkəmizin Tehrandakı səfirlik binasına avtomat silahla hücum edən İran

vətəndaşı Yasin Hüseynzadənin də İranın xüsusi xidmət orqanları, xüsusilə SEPAH-la əlaqələrinin olmasına dair ciddi gümanlar var. Səfirliyin mühafizəçilərindən biri - Vüsal Tağıyev silahlı terrorçunu əliyalın zərərsizləşdirməyə, belə görünürdü ki, terrorist bütün səfirlik əməkdaşlarını, onların həmin binada yaşayan ailə üzvlərini qətlə yetirəcəkti.

Hər bir halda Azərbaycan tərəfi rəsmi Tehrandan məsələ ilə bağlı obyektiv araşdırma gözləyir, amma İranın bunu edəcəyinə ümidlər çox azdır. Hazırda terror hadisəsinin təhqiqatı istiqamətində operativ addımların atılmaması, terrorçuya münasibətdə göstərilən qeyri-adekvat davranışlar, uydurulan yalanlar bunun göstəricisidir. Məntiq və hadisələrin qanunauyğunluğu isə deyir ki, Azərbaycan səfirliyi əməkdaşlarına və onların timsalında Azərbaycan dövlətinə qarşı törədilmiş terror əməli bu günə kimi İranda aparılan anti-Azərbaycan təbliğatının, bu istiqamətdə qurulmuş məqsədli fəaliyyətin nəticəsidir. İranın səfirliklərə qarşı hücum əməllərini artıq BMT səviyyəsində gündəmə gətirmək, terrorçuya layiq olduğu yeri göstərmək vaxtıdır.

Şəhidlərimizin qanında İranın əli var

İranın Azərbaycan şəhidlərinin qanında əlinin olduğu bir həqiqətdir. İran dövləti Birinci Qarabağ müharibəsində də, İkinci Qarabağ müharibəsində də Ermənistanla kəşfiyyat materialları ötürüb. Azərbaycan Ordusunun irəliləməsinə bütün mümkün vasitələrlə maneçilik törədib və bununla minlərlə igid övladımızın qanına bəis olub. Yanvarın 27-də isə İran belə bir xain əməli özü açıq şəkildə nümayiş etdirdi. Dövlət səviyyəsində təşkil şübhə doğurmayan terror aktı ilə azərbaycanlı zabit Tehranın mərkəzində şəhid edildi. Zabitimizin ölümündə birbaşa ən böyük günah İran dövlətinin üzərindədir.

*İradə ƏLİYEVƏ,
"Azərbaycan"*